

iz srca, katero je menda samo in edino v sredi ptuje olike in omike si svojo domačo narodnost prihranilo, ki svoj jezik tako piše kakor ga slovenski duh govori, ki menda samo in edino prav slovensko v duhu nepopačenih, od strupa nemškutarije še ne okuženih prededovih ali očakov čuti in misli; — lej prost vpisek je:

„Hribi, doline pokrivajo fvet,
Prijatli med njimi fe snidejo fpet
Vefelo shivet.“

28. sept. 1833.

Od tistihmal se nahajajo že bolj pogostoma slovenski vpisi, posebno od potujočih bogoslovcov in drugih učencov, — od leta 1850 že najdeš cirilico, tudi glagolski podpis, česko in poljsko.

Al kdo je pa predrl? Kdo celino kopal? Kdo se je predrznil v tako imenitno, oholo družbo učenih jezikov borgega siromačka, slovenskega pastirčka tudi za mizo posaditi — sicer s pohlevno, nježno besedo, pa vendarle, kdo?

Tisti, kateri je lani s trdno, moško roko zapisal:

Slovo Žolcpoharskim planinam!

Z Bogom! hčere stare matere, mogočne Slave:
Košata Radoha, visoka Ojstrica!
Gorjata Rinka in zobata Olševa!
Povzdigajte Slovencom bistrre glave,
Naj vrli sini bojo Slave!

Iz krila vašega Savina čista zviraj,
Studenece bistroumnosti, moške moči,
Planine čedi, ravnine rodovito porosi,
Nam v ptuje kraje pot odpira,
Mogočne plave tira.

Dereča Drava, svetla Sava in Savina
Mogočne vode in slovenske sestre tri
Vsaka po svoji stezi neprenehoma hiti,
In te uči, slovenska rodovina!
Kako se zadobi modrina.

V nebesa kažejo mogočni velikani,
V nebesa vzdigajmo sercé in okó
Slovencom luč naj sveta vera bo!
Le bistrimo si glave, ne dremajmo zaspani
Drugim rodom ne prodani!

Gorjaške glave, starodavne, le trdno stojite!
Za pravico in resnico trdno stati,
Hoč' mo tudi mi, da bode Slava naša mati!
Ve bistrre reke nam pa neprenehoma rosite,
Naj bodo naše dela rodovite!

Pri svoji tretji in poslednji obiskavi 21.
rožnega cveta 1861.

Anton Martin Slomšek m./p., lavantinski škof.

Neke strani dalej pa bereš:

Slava raduj se! Radujte se Slave sinovi!
Slovor zeleni ji spletajte radostni vsi!
Očca preslavni spozná vas, da ste njegovi, —
Mati! povzdigni se danes ponosna še Ti!
Sirom svetá naj razméva se moška beseda,
Ema! ki več ko njih tisuč sto drugih veljá!
Knez jo govoril je; knez, ki mu Slava soseda
O siromastvu in na prestolu b'la!

Slave, po Tebi, o knez! poslavljenó pleme slovensko
Ljubi Te! ah! in kako! vsaj Te ljubilo vselj.
Vsi pa zdaj! Le poglej mi o knez! na Gorensko. Dolensko
Vse se oživí in treptí, — dal si nam novi živelj.
Anton! Živi Te Bog, Ti mileno srce slovensko!

20. avg. 1861. Ptc.

In to — moj slovenski rod! so Žolcpahški spomini! *)

Domače pesmi.

*) Ravno ste na svitlo prišle IV. in V. šestka gosp. Miroslav Vilharjevih pesem. Beseda vseh pesmic je lepa

*) Morebiti, če se še kaj spomnim, se srečamo še kdaj v „Novicah“. Pisatelj. — (Bog daj obilo spominov! „Novice“ hrepnijo po njih. Vred.)

gladka, napevi so mični, lahki, prav pripravi tudi za naše prosto ljudstvo na deželi. Posebno so nam dopadle: v 4. šestki 3. in 6., v 5. šestki pa 4. in 6. pesem. Gosp. Vilhar vé, da piše za narod, zato pa narod tudi njegove pesmi rad prepeva, in to je še tudi na drugo stran koristno. Če namreč mnogokrat sliši človek našo kmečko mladost nemarne pesmi s ptujimi in popačenimi napevi krožiti, mora pač iz srca želeti, da bi se naši ljudje raje takih, če tudi veselih, pa saj poštenih pesem poprijeli. Pesem ni malenkost. Zato očitna hvala gosp. Mir. Vilharju in vsem našim slovenskim muzičnim skladateljem, kateri se trudijo tudi na tem polju za oliko našega ljudstva, da se mu okus v petju očisti, in ostudna ptuja, pa tudi taka domača šara odpravi. Da se pa ljudstvo z dobrimi slovenskimi pesmami soznani in se jih poprime, treba je, da so domorodci v petju in glasbi izurjeni, delavni in pa pridno na dan spravljajo pesmi mnogovrstnega zapopadka. Zato nam je 5. šestka Vilharjevih pesem, ktera obsega pesmi pri različnih poljskih delih, že zatega voljo dopadla. *) Al tudi na nas je, ljubi domorodci, da podpiramo marljivost in trud naših slovenskih glasbenih skladateljov z nakupovanjem in razširjevanjem njih del. Plod, zagotovljamo vas, ne bo zaostal; zakaj pesmi je moč velika.

Dopisi.

Na Dunaji 4. mal. travna. — B**** — Dragi rojaki goriški! Veselja in radosti mi srce poskakuje, kadar koli „Novice“ čitam; zakaj? — vsaki bravec lahko sam ugane. Spali smo dolgo, kajti smo spatí mogli; milejša dōba je tudi Slovenii napočila z besedo presvitlega cesarja, ki je vsem ljudstvom svojim svobodo napovedal in zagotovil. In glej! komaj so narodi ta mili glas zaslišali, hitro vstajajo iz dolgega spanja in močno jim kerv v žilah bije za svobodo in narodnost; potegujejo se za pravično reč in odjenjali ne bojo pred, dokler se jim ne izpolne, kar jim je cesarjeva beseda zagotovila. Slovenski jezik, doslej zapuščen, zanemarjen in zatiran, se lepo razvija in očitno kaže, da ni nikar tako reven (kakor nasprotniki naši trdijo), da bi se v uradnijah in šolah rabiti ne dal. Za napredek in omiko jezika Slovenci zvesto skrbijo, iz tega pa bo izvirala viša narodova omika. Od dné do dné več čitavnic in drugih zavodov napravljajo, o katerih važnosti v sedanjih časih ni mi treba govoriti, kjer vsakdo njih korist dovolj pozná. Osnovale so se čitavnice v Ljubljani, v Trstu, Mariboru, Celji itd., in se lepo vedejo; še celó naši Tominci so čitavnico napravili, ki jim le čast dela. Upamo tudi, da ne bode dolgo trpelo, da se bo tudi v Vipavi čitavnica ustanovila. Hvala vrlim rojakom našim, da za mili materni jezik tako dobro skrbijo! — Marsikdo me je že pobaral: „Kako to, da se v Gorici čitavnica ne napravi?“ Dobro poznam okolišine, ki so tej reči na poti; dobro vem, da moji goriški bratje so vrli Slovenci; al ne dvomim, da bi se bilo o slov. čitavnici v Gorici že zdavnej govorilo, ako bi tako lahko bilo, kakor v drugih slovenskih mestih. Da je v Gorici čitavnica zeló potrebna, mi bo vsakdo priznal. Porinite tedaj, častiti gospodje, voz domače omike naprej in zberite mu dobrega in zvedenega vodnika, in drčal bo, da bode veselje!

Iz Maribora 6. aprila. B. **) Ravno je menda zdaj leto, kar je neki dopis iz spodnjega Štirskega v dunajski „Presse“ Slovence, posebno pa naše duhovstvo natolceva je pred svetom črnil. Sopot se je oni isti dopisun oglasil v zadnji „Reformi“ ***) grdo obrekovaje našega obče spošto-

*) Vsaka šestka g. Vilharjevih pesem, ktera je dozdej na svetlo prišla in ima še na svetlo priti, se dobiva v bukvarnici Lerherjevi, v čitavnici in pri gosp. izdatelju samem po 30 krajc. nov. dn.

**) Prejeli.

***) Trebalo bi, da bi vredništvo „Reforme“, ki je zástavo ravnopravnosti v svojih spisih dosihmal tako visoko nosilo,

vanega kneza in vladika, pa tudi ostalo duhovstvo. Med drugimi krivicami, ki jih duhovstvu kulturni janičar očita, je ena čisto nova. Huda krivica naših duhovnikov je po dopisunovih mislih ta, da je naše duhovstvo iz nizkega, kmečkega stanu, — iz tega se vé da pa sledí, da je neomikano, enostrano in Bog vé še vse kaj! Tako sklepa kulturni modrijan. Lansko leto pa se je vendar slinil in hlinil okoli duhovnikov, ko je njih pripomoči potreboval; dosegši pa svoj namen zdaj tako plačuje. To je kulturina hvaležnost! — Toraj: pozor v prihodnjic, da si ne izrejamo kače v lastnih nedrih! — Pa še nekaj drugega, čisto novega zvemo iz tega dopisa. Vi Slovenci ne smete med seboj slovenski govoriti. To je po dopisunovih mislih silno silno nevarno za državo. Za Boga! kako pa hočemo drugače govoriti? Drugega jezika ne znamo. Mislim, da si bomo le kazali in migali kakor mutci in nemi! — Tudi s tem nam je hotel strašno sramoto napraviti ovi „omikani“ gospod, da nas imenuje „windisch“, kar pa le zopet kaže debelo nevednost našega nasprotnika, ki ne ve, da nas naši sosedni bratje od tistega časa tako imenujejo, od kar se poznamo. Poznamo se pa, kar se po zgodovini zavedamo, da bivamo in da so nekdanj Nemci in Slovani bili le en edini narod, nemški in slovanski jezik le en edini jezik, kar najnovejše preiskave učenih Nemcev dokazujejo. Ime „Winde“ nam ni bil nikdar v sramoto, temveč v čast, opominjaje nas tistih časov, ko smo zedinjeni z Nemci s slavo in častjo se vzdignili iz „Indije — Vindije“, naše prvotne domovine. Mi smo tedaj nekdanjše ime še ohranili. — Zadnjič se je ovi junak spraval nad našo čitavnico, trobé svetu, da ji je spodletelo, da je fliško napravila. Ako se pravi „fliško“ napraviti, pravi namen društveni dosega ti, kakor ga zahtevajo pravila, od dné do dné več članov dobivati, da jih je zdaj blizo 70, — ako se pravi „fliško“ napraviti, ne računé podpor naših blagodušnih mecenatov, samo z mesečnimi prineski obilno shajati in še zmirom nekaj prihraniti si, — ako se pravi to „fliško“ napraviti, tako je vsaka domorodna duša vesela takega „fliško“, in ravno dopisnikova nejevolja je živa priča, da živimo in morda krepkejše, kakor pa je nekterim gospodom ljubo. Lahko bi pripodobljali svoje stanje s stanjem nekkih drugih društev tukajšnjih, — pa Slovenec je dober kristjan in se ne veseli nesreče drugih. — H koncu pa tudi mi vzkliknemo: Več omike, več omike! Toda nam je omika: poštenost, značajnost.

Iz Celja 3. aprila. V. — Včeraj zvečer ob $\frac{3}{4}$ na 8 uri je velika množica ljudstva se na kolodvoru snidla pričakovaje Njih Veličanstvo presvitlega cesarja. Ko doidejo, jih gromoviti „Živio-krič“ pozdravlja, med katerim so se samotni „vivat-klici“ komaj slišali. Mudili so se četrť ure pri nas in pomenkovali s polkovnikom polka Hessen, kateri v celjskem kraju stanuje. Ko je pa zvonček sopet znamenje dal za odhod, so odskočili v voz, še nekekrat pri oknu zbrano množico prijazno pozdravlja. Sedaj pa spet „živio-kriča“ ni konca ne kraja bilo; doneli so po dvorani domači glasi tako navdušeni, da so Njih Veličanstvo očitno vidili živo ljubezen naroda slovenskega.

Od sv. Trojice na Štajarskem 1. apr. J. Ž. — Ker nam „Novice“ v poslednjem listu priporočate, naj bomo varhi ministrovega ukaza po deželi in vam pišemo, kje se spolnujejo njegove besede, kje pa ne, Vam podam ta listek, da svet zvé, kako je pri nas. — Žalost me je potrla, ko sem slišal našega šolskega učenika reči, da dokler bo on, morajo vsi otroci nemško govoriti, če ne, bojo pa „handpacen“ dobili; tudi pri sodnii so le samo nemško črkali. — Pa hvala Bogu! veter se je obrnil, megle so zginile in lepo slovensko solnce je prisijalo. Naš mili g. Praprotnik, okrajni predstojnik v Rogatecu, je že zapovedal, naj se brž kolikor je le mogoče, po slovensko vreduje, in vsi gospodje

kdo podučil, naj se varuje takih reformatorjev, po katerih so mnogi časniki dunajskej vse zaupanje in poštenje pri Slovencih zgubili.

Vred.

se poganjajo eden čez drugega. Sodniške sprave in zapisnike gosp. Pirkmaier, komisar, že dela, tudi gosp. Peunik, vodja gruntnih bukev, je že inventir ali cenitni zapisnik po ranji Mici Gobcevi v slovenskem jeziku naredil. Hvala vsem gospodom zato! Še čez sto let jih bojo naši otroci hvalili, da so bili prvi, ki so skazali pravico našem domačemu jeziku. Nemškutarjev pri nas ne manjka, pa jih mi kakor tudi vradniki naši dobro okregamo: čmu, dušica, slovenski kruh ješ, pa hočeš nemškutariti? Idi k švabam si kruha služiti, ako ti nismo prav, kakor nas je Bog ustvaril in Cesar zdaj nam pravico dal! —

V Gorici. × V torek 1. aprila ob pol dveh popoldan so prišli Njih Velič. presvitli Cesar iz Laškega v Gorico. Prihoda, ki je bil, kolikor je bilo zavolj prekratkega časa mogoče, dovolj slovesen, ne bom popisoval, in ne bom govoril ne od krasno napravljene veže v kolodvornem poslopju, ne od prazničnega zvonjenja in preprog in cvetlic po oknih itd. Namen teh vrst je le, konstatirati, da Gorica, vkljub temu in unemu, je bila — stara lojalna Gorica in tisti, kakor drobnogledniki trdijo, od zahoda sem zaneseni atomi laškega separatizma so bili skor popolnoma zginili pred milo sapo stare trdnokoreninjene zvestobe, ki se je o prihodu in pozneje očitno razodevala. — V gledišču so blagovolili Nj. Velič. do konca 2. djanja muditi se, in kdor se hoče prepričati, kako srčen je bil tamkaj sprejem, naj mi verjame, da, če rečem, ploskanje in slavakljanje je bilo „gromno“; ni to navadna časniška fraza, ampak le senca resnice. Pri vojaškem razgledu na malih Rojah drugi dan, je mrgolelo gledavcov in ni jih menda bilo nič manj kot vojakov, katerih je bilo 3600 mož razpostavljenih. — Ob 10. uri dopoldne med glasivnimi slavaklici brezštevilne množice, so odrinili presv. cesar proti Ljubljani. — Še nekaj bi rad pristavil, namreč, da ko se je med in po obedu na Travniku vse trlo, da bi vidili Njih Veličanstvo peljati se v gledišče, so se izmed živih „evviva-tov“ sosebo nadušeni „slava- in živio-klici“ dobro razločevali in odlikovali, in to nam potrjuje resnico znanih pesnikovih besed zastran slovenske zvestobe. Kar smo te dni vidili in slišali, kaže nam sopet očitno, da kdor se, potegovaje za narodne pravice, z zarjevelim birokratizmom kavsa, ali edinozveličavni „kulturi“ ustavlja, ali s katerimi koli sovražniki narodnega razvijanja bori in prepira, ni že „eo ipso“ puntar ali protivnik celokupni Avstrii in Cesarju. — Blago in kri za cesarja, srce in um in dlan za domovino in narod! — Vam pa stara Tagespoštna teta „Triesterca“ priporočam: „Qui legit, intelligat!“, da saj naših lastnih besed ne boš krivo tolmačila svetu.

Na Uncu iz Notranjskega. 23. dan p. m. je bil tukaj strašen večer. Kmali po deseti uri nas zbudi vpitje in zvon sile — gorelo je v sredi vasi, in groza! hiše vse na kupu, najbližne s slamo krite. Domači smo bili v ti sili zlo zmešani, in vsaki je najbolj gledal, kam bi bežal in kaj bi rešil. Al hvala bodi Bogu! po naključbi je bil ravno gosp. Anton Leskovec, adjunkt c. kr. okrajne gosposke iz Planine tukaj; on je prihajoče ljudi vladal, in ker se je brizglja pripeljala in je vreme bilo ugodno, ni zvonaj hiše, v kateri se je ogenj prikazal, celó nič pogorelo. Prepričali smo se pa ta večer, kako silno je potrebno, da se v vsaki soseski nekteri umni možje in fantje včasih vadijo z gasilnico in z drugimi za gašenje potrebnimi pripravami, da v sili ljudem glave ne zmanjka. Konečno naznanjamo očitno in srčno hvalo g. Leskovcu, da je vladal in delal, in ne maral in ne jenjal, čeravno ste mu obé suknji na več krajih skozi in skozi pregorele.

V imenu hvaležnih Unčanjev
A. J.

V Radoljci 1. aprila. Overe so padle, ki so branile veljavo slovenskega pisma v sodnijah. Ker jih bo zdaj veliko delalo, se bo tudi kmali dobra in razumljiva terminologija razvila. Med ljudstvom je dokaj več dobrih teh-

ničnih, pa čisto domačih in razumljivih izrek za pravnike, kakor se sploh misli; treba jih je dobiti in razglasiti za občno rabo. — Pred vsim drugim pa je treba, da se sodnja obravnava v pravnih in nepravdnih zadevah čisto in posebno razumljivo prestavi; toda z samim tekstom ne bo nič pomagano, treba je, da se dodá tudi kak dober komentar z vsimi formulari razumljivo; — najbolje bi bilo po mojih mislih, če bi se Damianičev (Füger-Wessely) „Civilgerichtliches Verfahren in Streitsachen“ in njegov „Adeliges Richteramt“ prestavil; — tudi na „Formularien-sammlung, herausgegeben vom k. k. Oberlandesgerichte Eperies“ tukaj opominjam. Advokati in uradniki bi potlej lahko delali. Kar pa prestave zadeva, mislim, da bi jih moglo več pravnikov vkup delati in da se morajo vsi latinski izrazi obdržati, zato, ker so ljudstvu znani, se po celem svetu rabijo in tudi od nas Slovencev nihče ne bo izjeme tirjal. Novoskovanih besed se je, kar le mogoče, ogibati. Začeti pa morajo posebno notarji; njih pisma ljudem veliko let v rokah ostanejo in se največkrat prebirajo, kakor ženitne, izročilne, kupne, dolžne pisma, oporoke itd.; potem vse, kar se v gruntne bukve vpisuje in tožbe v okrajšani pravdi, pri sodnijah pa rzsodbe in vsi spisi, ki razpravo zapuščin zadevajo, bi koj mogli biti slovensko pisani. — Pa ni ravno treba, da bi se povsod ena in ista beseda rabila, saj ženitno pismo med Gorenci narejeno, ne bo nikoli (?) Štajarcom ali Primorcom v roke prišlo. Poglavitna reč je pa, da se povod razumljivo in po tirjatvah postav piše; kdor v slovnici ni trden, naj se je uči, pa zavolj tega naj ne odlašá vendar le koj „po mogočnosti“ slovensko pisati. Od začetka bo težko; v slovnici trdni Slovenci se bodo mnogokrat muzali nad slovniškimi napakami; al to naj nikar ne straši, saj slovnica (gramatika) je le sredstvo in pripomoček, nikakor pa ne cilj in konec. Pomuiti pa moramo zlata vredne besede slavnega Francoza, ki pravi: „Le mieux possible est l' ennemi du bien“.

Iz Dolenskega 3. aprila. * Naši duhovni so jeli čedalje bolj spoznavati, da tisti nemški klericizem je piškav oreh, kakor ga prodaja dunajski časnik „Gegenwart“, ki je mnogo lepega dnarca splel slovenskim duhovnom. Več duhovnov pri nas bo vredništvu poslalo odpoved, da jim ni treba več pošiljati „Gegenwart“, akoravno so že pol leta plačali. To je znamenje, da se zavedamo in da smo Slovenci pošteni. Pa bi res tudi nespametno bilo, da bi mi duhovni še takega plačevali, ki nas za uho bije!

Iz Ljubljane. Preteklo sredo popoldne okoli treh so se presvitli cesar po železnici iz Gorice pripeljali v Ljubljano. Topovi na gradu so naznanjali prihod Njih Veličanstva, in na kolodvoru jih je slovesno sprejela vojaška, duhovna in civilna gospoda. Ko so po kratkem obstanku pred-se pustili vso to množico in se prijazno ž njo pomenili, Jih je odpeljal hlapec blizo Fužin na veliko planjavo, kjer so ogledali vse vojaške krdela (okoli 3000 mož), ki v okolici ljubljanski zdaj bivajo. Mestjanov peš in v kočijah pa je v prijaznem pomladanskem dnevu toliko vrelo doli proti fužinski planjavi, da se je vse trlo; ni tedaj čuda, da so res gromoviti bili „živio“-klici, s katerimi je veselo ljudstvo sprejelo svojega Cesarja in Gospoda. Kakor se je vidilo, so presvitli cesar zadovoljni bili z predstavljenimi vojaki in krdele našega krajskega polka so pohvalili z domačimi besedami „Dobro, dobro“ — kar smo od popolnoma zanesljivega gospoda slišali. Ko so cesar ogledali vojake, so se podali spet v Ljubljano nazaj h kosilu na kolodvor in potem ob 6. uri odrinili dalje proti Dunaji. — Laibacherčnega dopisnika pa pri tej priliki opominjamo, naj drugičkrat prav pové kar je slišal, in če mu je naš domač pozdrav, pri katerem človek vé in čuti, kaj kliče, res tako zopern, da ga ušesa bolé, naj ga zатуje v „Triesterce“, „Tagespošti“ itd., — v ljubljanskem časniku naj se nam naša beseda ne sprevača.

— V seji pravoznanskega društva 4. dan t. m. je bilo

določeno, da čitavnica tega društva naj bode vprihodnje v delavnikih od 2. do 4. ure odprta, v nedeljah in praznikih pa zaprta; sklenjeno je tudi bilo, nekoliko pravoslovnih knjig kupiti. Novi opravljeni red je bil do §. 12 dognan; ostali §. se bojo pretresali v prihodnjem izrednem zboru v petek 11. dan t. m. popoldne ob 6. uri, za katero sejo je tudi g. advokat dr. Zupan zanimiv praveden primerlje napovedal.

— (Srčna zahvala „Triesterce“). Kaj ne, da nisi pričakovala, stara teta*), da ti bojo „Novice“ še kadaj zahvalno pismo poslale — in lej! dušica mila, danes ga prejmeš. Pa nikar se ne čudi! Slovenec je hvaležna stvar „und sammelt glühende Kohlen auf seines Feindes Haupt“. To ti, dušica mila, povemo po nemško, ker skušnja nas uči, da pred se bo zamurec do belega umil kakor ti se naučila slovensko. Al že vidim, da komaj čakaš, zakaj ti „Novice“ zahvalnico pošiljajo; zato te nočemo trpinčiti z dolgo „einleitengo“ in ti brž ob kratkem povemo to-le: Ker si unidan po navadi celó svoj grdi jezik brusila nad tistimi 100 gold., ki nam jih je blaga roka darovala za nakup slovensko-nemškega slovnika, je ta strup neki drugi domoljubni roki tako dopadel, da nam je tudi ona poslala 40 fl. s sporočilom, naj kupimo slovnikov in jih podarimo pridnim učencem tù in tudi v Novem mestu. Lej! to je tvoja zasluga, in zato ti bojo celó novomeški študentje hvaležni, ki jih od unih prvih slovnikov ni nič doletelo. Le tako naprej! Veliko si nam že dobrega storila; zlo že si Slovence povišala, da že celó „Frankfurterca“ o njih govori. Več ko boš gnoja našarila, več bo dobrega žita izrastlo; zato le pridno gnoj!

— Kako marljivi za uk milega maternega jezika so naši gimnazijski učenci že v spodnji gimnazii, priča nam novo početje, ki so se ga lotili uni mesec. Namesto da bi tratili čas s nepotrebnimi rečmi, spisujejo raji to in uno v prozi in poezii, in kar se spiše boljega, se znaša po prejšnjem pretresu v zberko, ki skor vsak mesec v ličnem kamnotisu izhaja pod naslovom „Torbica“. Že nekdanj so imeli dijaki to navado, da so nabirali sad svojih vaj v eno pisano knjigo, kakor je bila „Slavija“ itd.; al sedanji čas so že bolj bistre glavice, da dajejo „Torbico“ natiskovati in tako si jo more vsak omisliti, kateri plača tiskarne stroške. Dosihmal ste izšle 3 torbice. Ako pogledamo to, kar po svoji lastni marljivosti spravlja že mladina v gladkem jeziku na dan, pač veseli rečemo, da jezik naš napreduje velikansko. Le tako pridno naprej, in vesela Vas bo mati domovina!

— Te dni je gosp. Miroslav Vilhar, ki se je v jeseni stanovitno preselil v Ljubljano, izročil sl. c. k. dežel-nemu poglavarstvu prošnjo za dovoljenje slovenskega časnika, ki ga želi vsaki teden enkrat na celi poli izdajati pod naslovom „Naprej“. Obsegal bo zraven političnega dela lepoznanške in trgovske reči in mnogovrstne naznanila. Čeravno bi g. Vilhar mnogim željam še bolj vstregel, ako bi izdajal saj trikrat v tednu političen časnik, bomo vendar že tudi tedenika prav veseli.

— List „Cimbrov pod Ljubeljem do spisatelja Don Quix. d. Bl. V.“ v „Laibacherce“ je nekega vrlega našega možaka spodbudil, da je po „tržišče sprase“ spisal „Monolog anga, k noče Cimbér bite“. Prihodnje „Novice“ bojo prinesle to humoresko.

*) „Danica“ nas je unidan vprašala, kako je to, da sovražnico „Triesterce“ teto imenujemo. Ljuba „Danica“, to je tako-le: Nobenega časnika ni v Avstrii, ki bi bil „Novicam“ toliko hvalo pel kakor „Triesterca“ noter do lanskega leta. Tista ljubeznjivost bila nam je neznana, kakor je bila Schillerju „das Mädchen aus der Fremde“: „Man wuste nicht, woher sie kam — Doch schnell war ihre Spur verloren, sobald das Mädchen Abschied nahm“. In vidiš, draga „Danica“, čeravno se zdaj obnaša „Triesterca“ tako do nas, ki smo zmiraj eni, da si Schillerjevega „Mörosa“ — mit dem Dolch im Gewande“ mislimo parodiranega v nji, imenujemo iz stare hvaležnosti Triesterce še zmiraj „teto“.

— Prišla je na svetlo naša unidan naznanjena brošura „Slovenski jezik pa krajnska špraha“. Ker podučno-kratkočasno pretresa vse, kar se dandanašnji milemu slovenskemu jeziku oponaša, bo menda ta knjižica za velikonočne pirhe dobro došla vsem prijateljem pa tudi protivnikom našega jezika po vseh slovenskih krajih; une bo razveseljevala, te bo morebiti podučila in — spokorila. Veljá 20 nov. krajc. in se dobiva pri Blazniku in Giontini-u.

— Že veliko veliko let ne pomnimo pomladi, kakoršna je letos. Vse je že zeleno, zgodnje sadje cvetè ali je že odcvetelo, celó nekatere hruške že cvetijo; žito je veliko, da se že zajec v njem skrije, nemške detelje so tako velike, da je „mali traven“ že „veliki traven“; opoldne imamo v senci čez 20 stopinj gorkote. Da bi nas le prelepo vreme zadnje dni tega mesca v — april ne poslalo!

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. (Iz državnega zbora). V zbornici poslancov je prišla postava za odpravo tako imenovane rudne desetine (Bergfrohe) na vrsto. Ministerstvo je predložilo, naj se rudna desetina odpravi, namesto nje pa naj rudarji davek od čistega dohodka po 5 od sto gold. plačujejo. Zbornični odbor pa je napravil svoje predloge, po katerih 1) potrjuje odpravo rudne desetine, 2) dohodnina naj se po razmeri prve vrste kakor pri drugih obrtnijah najviše s 5 od sto odloči, 3) naj se svobodna rudosledba (Freischurf) z davkom obloži, namreč za vsako leto z 20 gold. Ministerstvo in odbor sta soglasno predložila, naj ta postava veljá za vse dežele našega cesarstva. Dr. Rechbauer (poslanec štajarski) se prvi oglasi, in ker je on vrstnik tiste od centralistne večine razločne stranke, ki se imenuje stranka „nemških autonomistov“, odbija veljavo te postave za „vse dežele“, tedaj tudi za tiste (ogrsko, hrvaško itd.), ki niso nadomestovane v državnem zboru. Na to se oglasi gosp. minister Schmerling in pravi, da bo vlada v razglasu te postave že razločila dežele, katerim se bo ta postava dala kot postava na ustavni poti dogotovljena, katerim pa le kot vladni ukaz. Pri glasovanji o veljavi te prve postave je po navadi zmagala centralistna stranka. Potem so se začeli pomenki o posamesnih oddelkih te postave in obveljali so gori omenjeni predlogi odborovi. Zoper to, da se že zasledovanje po rudah obloži z davkom po 20 gold. na leto, je govoril poslanec koroški gosp. žl. Rosthorn in dokazal, da ta davek bo škoda rudarstvu avstrijskemu, pa tudi državi ne bo dosti dohodkov donesel. Če je res, kakor se pravi — je rekel — zdaj v našem cesarstvu 14.000 takih rudoslednikov, pa jih vprihodnje ne bo tretjina ostala, če bo mogel vsak na leto 20 gold. plačevati zato, da enmalo brba po zemlji. — Tudi dr. Toman je govoril zoper ta novi davek in sicer tako-le: „Kakor je poslanec koroški (Rosthorn) govoril zoper ta novi davek, tako moram tudi jez. Kakor na Koroškem, tako se tudi na Krajnskem rudari le bolj po malem; večidel sledijo po rudah manj premožni ljudje in si s tem prislužka iščejo; ako so najdlji rudo, se združijo s kakim premožnim človekom, da se začne z večim kapitalom rudokopstvo. Na Krajnskem, zlasti na Gorenskem, bi še le prav bilo, da bi se premije plačevale takim, ki rude iščejo, ne pa, da se njih trud še z davkom oklada. Pri nas ni taka, kakor drugod, kjer pod zemljo ležijo bogati rudarski zakladi. Če bo tedaj revniši človek zato, da sme po rudi slediti, moral še na leto 20 gold. davka le za rudosledbo plačevati, bo raji vse kopanje opustil in rudarija se bo zamorila že v prvem začetku“. Ko je dr. Toman si prizadjal dokazati, da zagovori, s katerimi odbor opravičuje ta novi davek, so le piškavi orehi, je razjasnil svoj dokaz z domačo skušnjo v okolici kočevski, kjer premog kopljejo, in sklenil s tem, da po-

stave, ki nakladajo nov davek rudarjem, se ne dajo po enem kopitu ustanovljati, ampak treba je, da se gleda na razmere vsake dežele in po teh še le se snujejo novi rudarski zakoni. — Al kakor je glasovanje pokazalo, vse to dokazovanje ni nič pomagalo; večina poslancov je bila za ta davek, ki ga je odbor nasvetoval, čeravno bo napredku rudarstva v gotovo škodo, državi pa brez zdatnega dobička. — Dalje je zbornica poslancov se posvetovala o tistih premembah, ki jih je zbornica gosposka sklenila o tiskarni postavi; nekterim premembam se je udala, nekterim pa ne. — V pondeljek je bila dosti živa pravda zastran davka za mošt, vino in meso. Ker je gosp. minister Plener vidil, da zbor ne bo potrdil njegove osnove, je obljubil po veliki noči drugačno osnovo tega davka zboru predložiti. — Danes v sredo (9. t. m.) ima zbornica poslancov zadnje sejo pred velikonočnimi prazniki; še le po veliki noči, 28. dan t. m. se bo snidel spet državni zbor in začel dnarne državne zadeve. Med tem časom se bojo že zgotovljeni predlogi izvoljenih dnarstvenih odsekov natisnili, da potem vsaki poslanec prejme svoj iztis.

— Presvitli cesar so prišli 3. dan t. m. zjutraj spet na Dunaj nazaj in ob devetih so sprejeli gosp. nadvojvoda Rainer-a in Vilelma, pozneje gosp. ministre in drugo civilno in vojaško gosposko.

— Ministerstvo dnarstva je ukazalo izrisati novo umetno podobo za papirnate desetice, da se kmali nove izdajo namesto sedanjih.

— „Ost und West“ bere v svojem 380. listu ostre pa skoz in skoz pravične levite razujzdanosti, s katero „Donauzeitung“ v svojem 69. listu črni Slovane avstrijske. Kako hudoben je ta časnik v tem listu, kaže vsaka vrstica, ki ignorira nalašč vse, kar so Slovani v nevarnih časih za Avstrijo storili, ko je frankobrodski zbor §§. 2. in 3. nemške ustave sklenil, — ko je laška prekucija svoj plamen širila že do Soče slovenske, — ko je v Debrečinu podiral madžarizem Avstrijo. Od vsega tega ne vé nič; al ker zdaj Slovani zahtevajo tudi za-se pravice, ki jih vživajo drugi narodi avstrijski, in nič več, „Donauzeitung“ psuje vseskozi lojalne Slovane „fantaste“, „puntarje“ itd. In kaj takega se pridruzuje časnik, ki veljá za „halbofficiel“!! Sam Bog pomagaj Avstrii!

Hrvaško. Iz Zagreba. Kralj dvorna kancelija je ukazala pozvedbo, kako bi se dala železnica od Kartovca napraviti do morja ali v Reko, Senj ali kam drugam. Tudi je dvorna kancelija lastnike južne železnice nažgala, naj se ne obotavljajo dalje in brž dodelajo železnico iz Zagreba v Karlovec.

Česko. Iz Prage. Naša gospodarska družba pretresa sedaj dve važne reči, namreč razkosevanje zemljiš in pa občno deželno asekuracijo. Večina je o prvi zadevi za to, naj se svobodna razdelitev zemljiš (gruntov) le toliko omeji, da toliko zemlje vkup ostane, da more — gledé na lastnosti zemlje in druge okoljšine — saj ena rodovina živeti od grunta in se za poljske dela dvoje konj rediti; razkosevanje zemljišč celó na drobno, bi napravilo veliko beraštva. — Velika množica naših ljudi, ki so se pred več leti preselili v Ameriko, je prišlo te dni spet nazaj, ker niso mogli več prestati terpljenja, ki jih je zadevalo v vojski Amerikancov. — Ljubljencu českega naroda g. dr. Rieger-u, ki je mlinarjev sin in sam tudi mlinar, je te dni 100 mlinarjev iz Českega, poslalo pismo, v katerem mu kot svojemu „tovaršu in bratu“ svoje zaupanje in ljubezen razodevajo. — Slavni zgodovinar dr. Palacky je prejel od svojih častiteljev krasno svetinjo.

Angleško. Iz Londona. Toliko blaga so že pripekljali skupaj za razstavo, da so delavci, ki ga razkladajo, eden drugemu na poti. Razstava se bo slovesno odprla z molitvijo, govori in muziko.